

UJ CIMBORA

IRODALMI LAP GYERMEKEK SZÁMÁRA

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: FERENCZY MARGIT. (FERENCZY LÁSZLÓ MARCELLA)

Boldog Újévet!

VII. ÉVFOLYAM

1. SZ.

MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER

1939. JANUÁR

1.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, STR. BARON L. POP No. 5. - TELEFON: 18-87.

Munkatársainknak, kis olvasóinknak, lapunk jó barátainak boldog és szerencsés új esztendőt kívánunk.

Köszöntő apának és anyának.

Sötét felhők gyűlnek,
Hóviharak fújnak,
Kicsiny madár-fiúk
Apjukhoz simulnak.

A nagy madár félti,
Szárnya alá veszi,
Nagy veszéllyel szerzett
Bogárral eteti.

Igy óvsz te is minket,
Édes apám lelkem,
Jó Anyámmal együtt
Örködtök felettem.

Mint madár fióké
Az én szavam gyenge,
De annál erősebb,
Szívem szeretete.

Hála és szeretet
Súgta ma imámat,
Éltesse az Isten
Jó Anyám s Apámat.

Holstein Mária.

Köszöntő.

Hó van, bizony, és hideg,
De a szívem — az meleg.
A szívemben sohse volt tél,
Mert mindig szerettelek.

Jó apácskám (stb.) itt vagyok,
(Jó anyácskám, vagy nénikém)
Bennem a tavasz ragyog.
Tőlem ugyan hullhat a hó,
Nem hoz rám télt és fagyot.

A szívembe' rejtve bent
Öröklángú szeretet.
Tavaszzal lángjaimmal
Neked nyújtom szívemet.

Földes Zoltán.

Hogy írjuk?

Folytatjuk a „d“ betűs szavak közlését. Vegyetek egy szótárszerű füzetet s csináljatok szókincs gyűjteményt. Egy év — két év s az összes fontos és közhasználatu magyar szót ismerni fogjátok. Pedagógusok, leendő tanítók és tanítónők veszik majd különösen hasznát ennek a gyűjteménynek.

deák, régiesen, diák, ahogy újabban használjuk ezt a szót; deákos, vagy diákos nyelv alatt a latin nyelvet értették;

dátum = *keltezés* jelent. Ez a magyar fogalom, amit használnunk kell, dátum latin, nem magyar szó;

december, rövidítve: dec.;

decigramm, rövidítve: dg; deciliter (dl); deciméter (dm);

dehogy, dehogynem;

dekagramm (dg) v. deka;

délkelet, délnyugat;

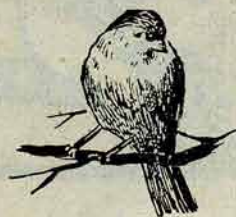
degradál, idegen eredetű szó, ehelyett *lefokoz* szót használjuk;

deklináció is idegen szó, helyette *főnévragozás* szót használjuk;

delegáció szó helyett pedig *küldöttség*-et.

Ezt jegyezzük meg gyermekek: amire nekünk van magyar szavunk, használjuk a magyar szót és kerüljük az idegent.

Etessük a madarakat!

A téli időjárás beköszöntése után gondoljunk a szegény éhező madárkákra! Az asztalról kikerülő morzsák és a konyhahulladékok igen jó táplálékot szolgáltatnak a kert, erdő és mező ingyen munkásai számára. A bogárpusztító cinegéknek felakasztott dióhéjba tegyünk fagygyut. A fagygyuta kendermagot is keverhetünk. A zsinegre akasztott dióhéjnak előnye, hogy a káros és szemtelen verebek nem tudják az élelmet a hasznos cinegék elől ellopkodni.

Gondoljunk azért így télidőben szeretettel az éhező madarakra.

Feri bácsi.

Újévi köszöntő

Irott lappal egy év elment,
Fehéren az új megjelent.
Felénk kiáltja: itt vagyok!
Fiatal arca felragyog.

Köszönti föld, köszönti ég,
Nevetve kapják fel nevét.
A messze tájak szellői
Lesték, mikor fog eljöni?

Ragyog a hó, ragyog a jég.
Hópelyheket ringat a lég.
S az Újév lassan áthalad,
A fehér, havas ják alatt.

Öröm kél a tűnő napon
Megcsillan a fehér havon,
S úgy ragyog az Újév drága,
Fehér hermelin bundája.

Sok szán suhan a hó felett,
A csengő csengve felnevet...
Vígán kívánja az Élet,
Száz szava: boldog új évet!

Bodnár Irma.

Jó tett helyébe jót várj.

— Igaz történet. —

1928 januárjában jártunk akkor, kemény tél volt, amelyre még az öregek sem emlékeznek. A mi telünk még hidegebb volt, mint a másé, messze idegenben, Moldovában voltunk szerencsét próbálni. Az otthontól elszakadni magában is rideg, de Moldova az örökösen üvöltöző, beretvaéles szelével kettőzte a Celsiusz minuszait. Éjjel-nappal dühöngött a kandalló, mint valami gőzmozdony, de még így

tam egy lábam alatt lévő puha gombolyagban. „Valami kóbor kutya vánszorgott ide“, magyarázta a szembejövő béres; „Osztt éppen itt kellett megdőglenie.“ Azzal jót rugott rajta a csizmájával, hogy utamban ne legyen. Nekem úgy tűnt, mintha alig hallhatóan nyöszörgött volna. „Hiszen még él, miért rugja szegényt!“ — kiáltottam rá a béresre, ki szintén szerencsét próbálni jött ide, mint jómagunk. „Dehogyan él

is jól bebugyolálva foglalatoskodtunk a barátságatlan óriás „hodájban“ (nagy szoba). De azért a mindennapi sétámmal még sem hagytam fel, pedig a kilínesre fagyott a kezem kifelé haladva. A méteresnél magasabb hóban valóságos közlekedési árok volt vágva, hogy a gazdasági cselédekkel férjem érintkezhesen. Sapkám alatt a becsületes hárászkenő vigyázott rám, hogy e mindig dühöngő szél a jeges hőszilánkokat szemembe ne vágja, nem nagyon láthattam, hogy merre lépek s szinte felbuk-

instálom, van itt szereszéjjel annyi megfagyott dög, az ember lépten-nyomon beléjük botlik.“ A kutyán ismét jó nagyot rugott s nekem ismét úgy tűnt, hogy nyöszörgést hallottam. „Hallja, ne rugdossa ezt a szerencsétlen állatot, azonnal vigye be a konyhába!“ Az ember dűnyögve teljesítette a parancsot. Én utána mentem. A konyhában jó meleg kávéval várt az öreg Lenus, de most magamat kihámozva a sok ruhából, a kutyát vettem szemügyre. Irtózat volt ránézni. Csonttá, bőrré aszalódva, fagyva, csap-

zott szőre felborzolva, kimeredve, szeme fennakadva, még a jólelkű Lenus is borzalommal fordult el tőle. „Nincs már ebben élet lelkem, tekintetes asszony!” De az én lelkiismeretemet nem engedte megnyugodni az a nyöszörgő hang. Rossz rongypokróccal elkezdtek a jó öreg Lenussal dörzsölgetni. Már jó ideje élesztgettük, amikor újra gyenge nyöszörgést hallottunk mind a ketten. Lenus most azt tanácsolta, fűrösszük meg. Fel is melegszik, ilyen utálatos sem lesz. Én is kaptam a jó tanácson, mert bár végtelenül szántam, de magam sem babráltam vele valami szívesen. Jó meleg vízben átszappanoztuk, még egy kis Szentlászószappan darabocskát sem sajnálva tőle s míg fűrösztöttük, egyre több élet kezdett mutatkozni benne, egész testében elkezdett reszketni. Jól megtörülgettük, s tüzesre pirult kezeinkben felváltva lobálgattuk a tűzhely felett, míg a szőre kissé megszikkadt. Kosárba szalmát tevé, sok réteg rongyba göngyöltgettük, aztán be a tűzhely alá, miután pár kanál langyos tejet is belocsolgtunk szétfeszített szájába nagy keservesen. Jó szerencsére férjem az istállóban rendelkezett s szegény kis állatot már csak mély álomba pihegve találta, így is aggodalmaskodott: „hol tartjuk, mi lesz vele?”

Napokig örködtünk szegény nyomorult kis állat felett, etettük, rongyokat melegítettünk rá, de jó két hét múlva olyan helyre kis állat lett belőle, hogy még a férjem is megbékült vele. Lenus nénit, de különösen engemet leirhatatlanul szeretett. Közelemben se jöhetett senki, vicsorgatta vadul a fogát, szelid bársonyos szemeiben vad állatias lúz lobogott. Sem mire soha sem tanítottam, de, ha valamit leejtettem villámgyorsan kapta fel, könnyesen ragyogó, hálás tekintettel tette a lábaim elé. Cipőmet, ruhámat, s ha lehetett, kezemet nyaldosta s ha megsimogattam, ugyancsak vigyáznom kellett, hogy képen ne nyaljon, szinte szenvedélyes türelmetlenséggel igyekezett életének minden perceivel letörleszteni örökös háláját. Jó félév múlva szép kutya lett belőle. Farkaskutyaszerű, de persze, nem fajkutya, de szőre úgy fénylett, formája olyan finom volt, tekintete olyan sugárzó meleg és értelmes, hogy akármilyen híres fajkutya megirigyelhette volna. Vigyázott a házra, a kiterített ruhára, apró csirkékre, egyszóval olyan hűséges és hálás volt, amilyenre csak egy oktalan kutya képes... de egy értelmes ember fájdalom... nem. Olyan jól fogott ott a nagy idegenben a szerető, hűséges szív, fáradságom százszorosan vissza lett fizetve. S nem is gondoltam rá, hogy valaha is megváljak az én kedves kis Pajti kutyámtól.

Egy szomorú napon mégis a megváltásra kellett gondolnunk. Reménysegeink nem válto-

tak valóra. Csalódottan, üres zsebbel kellett visszatérnünk szép Erdélyországba. Visszajönni jó volt... de hová? Állás nélkül, biztos kenyér nélkül. Sötét gondok tornyosultak felettünk, mint fekete fellegek. S hozzá még Pajti kutya is... mi lesz a Pajtival!? Magunkkal hozni... jóformán magunk sem tudtuk hová megyünk, mi lesz velünk az utiköltség kettőnken is sok, pénzünk a bizonytalanságban... nagyon kevés. Itt hagyni nyomorult kóborkutyának, hogy rettenetes sorsa újra megismétlődjön!? Pedig kérni, sokan kérték, hisz büszkeség volt a gondozott kutyával elhencegni... de látva a meglévő állataik sorsát... a szívem facsarodott el drága Pajtim miatt.

Elutazásunk előtt két nappal fényes autó állott meg a gazdaság udvarán. A tulajdonos vendégei voltak, gazdag francia cukorgyáros, két szép, elegáns leányával. A tulajdonos nem lévén otthon, hozzám fordultak valami üzenet átadásáért. A két hölgy barátságos kézszerítésre nyújtotta a kezét. Pajti mellettem örködött, a kézfogást féremmagyarázta, nekirontott vadul a két búcsúzkodó hölgynek, alig tudtam lecsillapítani. Azok nem tudták elképzelni, mi lehet az oka a kutya váratlan támadásának, hiszen megérkezésükkor még csak el sem vakintotta magát. Megmagyaráztam, hogy a kutya nem tűr senkit hozzám nyúlni, annyira félt. Egyik hölgy erre tréfásan vállamra tette a kezét. A kutya ismét neki dühösködött, alig tudtam lecsendesíteni. A két hölgy elragadtatással nézte a kutyát, csodálkoztak, hogyan tudtam így betanítani s megállapították, hogy egy kész életbiztosítás betörés és egyéb hasonló kellemtelenségek ellen. Közben egyik hölgy leejtette zsebkendőjét, Pajti villámgyorsan utána kapott s boldog farkesóváltások közepette lábaim elé helyezte. A hölgyek jót mulattak kutyám gavallériáján, s nem győzték eleget dicsérni. Egyik simogatni próbálta, Pajti morgott és dühöngött, de a hölgy nem vesztette türelmét. Ismét megsimogatta, becéző szavakat mondogatott hozzá és ezek a becéző szavak hiába mondotta a Pajti által soha sem hallott francia nyelven... a szív szavai voltak... Pajti kiérezte belőle egy barátságosan közeledő szív jóságát s végül is megbarátkozott.

Szó szót követett, a két hölgy végül is megérdeklődte, nem-e adnám el a kutyát? S én beláttam, hogy nem tehetek jobbat, kis Pajtá-sommal, mintha ezekre a finom, állatszerető, kedves hölgyekre bízom. Könnybelábadt szemmel egyeztem belé, hogy a kis Pajti kutya legyen az övék. Erre az egyik nő kinyitotta pénztárcáját és egy vadonatúj 1000 leiest nyomott a markomba. Kézzel-lábbal tiltakoztam a pénz ellen, megmagyarázva, amennyire csak birtam, hogy még én vagyok hálás, ha elviszik maguk-

kal, hiszen nekem így is meg kellene válnom tőle. De e kedves két francia hölgy szinte sértődötten mondogatta, talán keveselem, még többet is adnak, jól tudják ők, mennyi fáradsá-gomba került, amíg ilyen szépen betanítottam. Pedig én soha, egy pillanatig sem fáradtam vele, az egy meggyógyításán kívül, amit tudott, a szíve diktálta a kis Pajtinak, hogy megszolgálja az én jószágomat. A két hölgy pedig még a címemet is feljegyezte, hogy valamikor egy fényképpel vigasztaljanak meg, látva fájó könnyeim hullását, a Pajti síró nyöszörgését, dühös ellenállását az elszállításnál.

Hát így fizette vissza feltűnő ügyességével, hűségével, egy rongyos, csonttá fogyott, nyomorult kis állat a jószágot, hogy az életnek megmentettem. Mert hát mi tűrés, tagadás, az ezer leinek, épen ezer helye volt, s bár fáj megválni tőle, sorsát biztosabb helyen tudtam, mint a magamét. Egy félév múlva valóban beigazolvá láttam, hogy a kutyám jó helyre került, mert egy fényképről vigyorgó fehér fog-sorával, élénken csillogó, meleg két szemével, olyan boldogan tekintett reám, mintha érezné, tudná, hogy utolsó üdvözlését küldi az ő régi, szerető asszonyának.

Kirjákné Kovács Emma.

A Tóth Miklós lejecskéje.

— Igaz történet. —

Irta: Móráné Ősz Rózsa.

Kedves kis cimborák! A monói iskolásoknak is van egy olvasóköriük, amelynek jár az „Uj Cimbora” is. Annak a tagjai új év előtt fizetnek egy lejt és újév után is fizetnek egy lejt. Ezért a tagdíjért aztán minden csü-törtökön visznek haza olvasni valót. Bizony a szép tiszta mosolygós Uj Cimbora meggy ürve, kopva kerül haza körútjáról, amíg ennek az ügyes kis szilágysági falunak bejárja minden házat. Hanem a csillogás és a szépség ott marad a kis olvasók lelkében.

Egyk hideg őszi reggel nagy zene-bonára megyek ki az iskolából, a kis I. osztályos Tóth Miklóst terelgeti anyja egy jókora veszővel az iskola felé.

— Mi a baj Tóth néni?

— Kérem szépen ez a gyermek nem akar az iskolába jönni, amíg én nem adok neki egy lejt, hogy hozzon ő is olvasni valót haza. Ma még nem is evett emiatt a pénz miatt. De én nekem bizony ninesen pénzem, magam is szegény özvegyasszony vagyok!

— Ne bántsa Tóth néni a gyermeket, — mondtam én — majd adok neki újságot ingyen is, ha úgy szereti a gyermek.

Aztán elnéztem a kis pöttömnyi gyermeket, honnan van benne anyyi akarat és határozottság. Még a reggelijét is ott hagyta és nem akart addig enni, amíg meg nem kapja az egy lejt.

Azóta Miklóska mindig kap képes újságot, igaz, hogy alig ismer még 7—8 betűt csak, de azokat a csodálatos betű-sorokat elnézegeti és bizonytalán arra gondol:

— Nőjnek csak meg, tudom, hogy elolvassom én ezt a kis újságot betűről betűre.

Hát ti, kis cimborák, szeretitek-e ti is úgy az Uj Cimbora-t, hogy koplalást is tudjatok vállalni érte?

Szeretitek-e ti úgy ezt a kis újságot, hogy még a verést is el tudnátok szenvedni szónéklül, mint a kis Tóth Miklóska, a kis elsőosztályos tanuló?

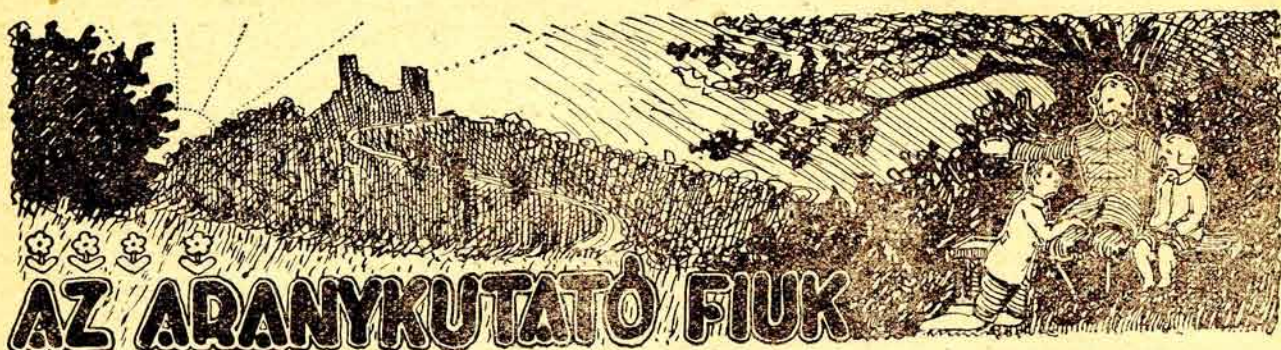
A veréb.

*Havas eső veri
Fagyos szél cibálja
Fel-felborzolódik
Tépett tollruhája.
Éhesen didereg
Jeges tetők felett —
Szánjátok gyermekek,
Szegény kis verebet!*

*Ha szórtok a hóra
Morzsát, magot neki,
Parányi kis szivét
Az öröm megteli.
Tündöklő kis szeme
Oly hálásan nevet —
Szeressétek szegény
Bohó kis verebet!*

*Déli verőfénybe
Ő is elmehetne,
Terített asztalnál
Ő is telelhetne.
De inkább nyomorog
Itt, ahol született —
Példának vegyétek
Szegény kis verebet!*

(Móra Ferenc.)

Írta: Szakáll Istvánné.

(Folytatás.)

— Hát ázni a forrás körül nem próbáltak?

— Dehogyan. Egyszer a fél falú jött ki ázni, magam is ott voltam. Felástak a forrás körül minden talpalattnyi helyet, de hiába... Aztán az idő telt. Az emberek, akik látták, hallották az aranymosó-embert, megöregedtek és felejteni kezdték... A fiatalok pedig nem hittek nekik, mesének tartották. Ő pedig, az aranymosó-ember nem jött többet. Akkor járt utoljára nálunk gyermek koromban. Biztosan meghalt, sírba vitte az aranykút titkát. Azóta pedig megtelt a kút arannyal, s aki megtalálja, gazdag ember lesz.

— Hát az aranyforrást miért hívják annak, ha nincs arany benne?

— Azért, mert az aranykútból jön. Mikor úgy megtelt a kút vízzel, hogy nem fért el benne, akkor tovább folyt a föld alatt és egyszer csak kibuggyant, mint forrás. Még a régiek sem emlékeznek a születésére, egyszer csak ott volt. De tudta mindenki, hogy csak az aranykútból jöhetett. A mai fiatalok kókútnak hívják, mert egy szép kőmedencébe folyik a forrás vize, de, hogy a kőmedence hogy került oda, arról senki sem tud. Ez is titok, mint az aranykút... Látják ott az úrfiak azt a nagy cserefát? Attól száz lépésre van a forrás. A nagyapám biztosan azt a fát értette, mikor a halálos ágyán azt mondta, hogy a nagy fa alatt kellett volna ázni, mert ott van az arany. Az apámmal meg is ígértette, hogy a hétszer hetedik esztendőben ázni fog azon a helyen.

— Mária néni, az édesapja nem próbálta meg?

— Nem, úrfi, ő nem hitt az aranykútban. Ő azt mondta, hogy aranyat csak úgy találunk, ha keresünk a két kezünk munkájával. Sokat dolgozott, fáradozott és ha nem voltak aranyai, az csak azért volt, mert sokan voltunk testvérek, nagy volt a család.

— Hát maga Mária néni, hiszen az aranykút meséjében?

— Hogyne. Az én nagyapám igaz ember volt és én láttam az arany szemet is. A nagyapám mutatta nekem. Láttam az aranymosó-embert is. Én hiszek benne a mai napig is.

— És soha sem próbálta meg Mária néni ázni ott a nagy fa alatt, soha sem akart gazdag lenni?

— Nem, úrfi. Minek a gazdagság szegény embernek? Ha sok lett volna is, most úgy sem volna, mert az ember mindent a gyermekeinek ad. És aztán nagy munka is egyedül egy asszonynak, segítő társ pedig nem akadt. A régi emberek, akik hittek a mesében — elhaltak. A fiatalok pedig nem hisznek benne. Pedig kérdezzék csak meg a vén kileneven esztendőes Minya bát, ő is megmondhatja, hogy igaz, mert annakidején ő is ásozott a forrás körül. No, de már itt is vagyunk a forrásnál.

A gyermekek ábitatos csendben álltak a mult idők arany regéjének élő emléke: az aranyforrás előtt. A víz csakugyan aranyos csillogású volt a sárga mohától, ami a kőmedencét belepte és az arany csillogású napfénytől, mely a vízben megtört.

— Milven arany ízű ez a víz — törte meg a csendet Zolti, amint a vizet megkóstolta.

Sanyi nem fölényeskedett, mert még nem tanult ásványtant és nem tudhatta, hogy az aranynak se íze, se szaga. — Úgy van! — hagyta rá boldogan, mert ő is érezte, hogy ez a víz más, jobb, mint a többi, ez aranyokon folyik keresztül, tehát arany ízű lehet... Nem ment ki a mese sehogy a fejéből. Ő hitt benne. Ő már olvasott arany-patakokról, melyeknek fővényében ott rejtőzik az arany, pld. Veres-patak és Aranyos. Olvasott aranymosó-emberekről is. Miért ne lehetne az ő erdejükben is arany? Miért ne lehetne aranykút e helyen?

Az arany nehéz, tehát a kút fenekén marad s azért nincs a forrásban, de a víznek határozottan arany íze van.

— Zolti, nézz jól körül, — fordult Sanyi Zolti felé, — ide még visszajövünk!

— Aranyat ásni? — lepődött meg Zolti.

— Igen, miért ne?

— Ujjé, de jó lesz, gazdagok leszünk! — s az út hátra lévő részét, amelyik a Borz-dába vezetett s már csak egy ugrás volt ide, tervezgetéssel töltötte el a két gyerek. Mária néni mosolyogva hallgatta a vetélkedő bevásárlásokat. Abban mindketten megállapodtak, hogy vesznek Mária néninek egy hintaszéket, amelyikben szunyókálhat és egy fekete selyemkendőt, amit a fejére tegyen, mikor a templomba megy vasárnaponként, mert a régi bizony kopottas. Nagyapának vesznek tíz kiló dohányt a legfinomabból és egy tajtékipipát, olyat, mint a Bálint bácsié. Rozsi néninek sok-sok cukrot, hogy legyen amiből tortát süssön és sok csokoládét is, mert legjobb a csokoládé torta... Laura néninek egy lakk cipőt, mert ő arról álmodozik. Lacnak, a nagybátyjuknak egy doboz levélpapírt, mert ő mindig azt mondja, hogy azért nem ír nagyapáéknak, mert nincs levélpapírja. Irénke néninek mit is? Sok-sok színes pamutot, hogy legyen miből varrjon, kézimunkáljon. A szolgálónak egy szép varrottas kötényt, amilyen most a divat. A többi pedig, ami marad, a szüleiknek adják. Milyen boldogok lesznek, ha majd megérkeznek a sok arannyal. Anyukának nem kell dolgoznia és mindig mesélhet és írhatja azokat a gyönyörű meséket... És végül majd elfelejtkeztek, hogy a báránycáknak kék-szalagos csengőre van szükségük, hogy csengjen-bongjon, ha jön a farkas és fusson el, ha meghallja...

Ilyen tervezgetésekkel érték el a Borz-dát. Ez egy bokros, füves térség, régi erdő-irtás. Csak itt-ott áll egy magános cserefa, aminek meg szoktak kegyelmezni az erdőirtók, mert a cserefa lassan nő és csak a vastag fának van nagy értéke. Most aztán itt egyedül árván nőhetnek. A bokrok alján, a fák alatt, a fű között annyi az eper, amennyit csak el lehet képzelni, illetve lehet szedni. A gyermekek alig tudtak betelni a gyönyörűséggel. Városi gyermeknek, aki soha sem volt eprézni, fogalma sem lehet arról az örömről, ami az eperszedéssel jár. Telt is a eszor a piros eperszemekkel, persze, a legszebbeket, a legpirosabbakat a gyermekek megették, de azért az ő edényök sem maradt üresen, hála a Mária néni gondoskodásának. Egy madarat is megismertek a gyerekek: a kecskefejőt. Egyik bokor alján valami rekedtes gyermek-

sírást, vinnyogást hallottak s ijedten szaladtak Mária nénihez, hogy nézné meg, mi van ott? Egy galamb nagyságú szürkés madár volt. Hatalmas nagy csőrét gyámoltalanul tátogatta és közben hallatta azt a különös vinnyogást, a gyermekesírásra emlékeztető hangot, amitől a gyermekek úgy megijedtek.

Kecskefejő fióka, éhes és azért sír — állapította meg Mária néni. Nosza a gyermekeknek sem kellett több biztatás. Élelemkereső útra indultak s találván egy nagy kövér hernyót, a madár szájába nyomták, de bizony az nem nyelte le s tovább sírt, vinnyogott.

— Biztosan kecsketejjel él — állapította meg nagyszomorúan Zolti.

— Azt mondják a pásztorok, hogy ez a madár feji ki a tejet a kecske tőgyéből, de csak a gazdák kecskéinek a tőgyéből. Én azt hiszem úrfiak, hogy a pásztorok a kecskefejők... No, de hagyjuk itt, az anyja majd rátalál s megeteti...

A nap már jó magasan járt, éppen delett, mikor Mária néni abbahagyta az eperszedést és azt mondta a gyerekeknek: most megyünk a Dióskúthoz s ott megebédelünk.

No erre sem kellett bízattatni a gyermekeket. Hopp-hopp, ott vagyunk, ahol akarunk! — mondták — és már ott is voltak a csörgőnél. Ez a forrás a Dióskút nevű hegyből ered, amelyik a legmagasabb hegy az egész környéken. Fenn a hegycsúcson állott a híres dióskúti kilátó. A régi-régi időkben kőből volt építve a kilátó s akkor még kürtösök adták tudtul a környékbelieknek a közeledő veszedelmet, az ellenséget, intve mindenkit, hogy gyorsan vonuljanak váraikba. De a negyvennyolcas időkben már csak faalkotmány állott ott. Valóságos Isten-kisértés volt felmászni rá, de néha akadt merész vállalkozó és gyönyörű kilátásban volt része. Napfényes időben látni lehetett Brassó csillogó tornyait, pedig ugyancsak messze van: hatvan-hetven kilométer. Régebben egy szakadozott, fakó zászló is lengedezett rajta, de nagyon rég volt, még az én gyermekkoromban. Ma már semmi sincs belőle. A hatalmas szál-fákat széjjel hordták a pásztorok és kalibát építettek belőle. Mutatott is Mária néni egy kalibát szüette korhadt fából, nem lakott benne senki, dűledezett. (Folytatása következik)

Kik dolgoznak az Uj Cimborának.

Folytatjuk a karácsonyi számban megkezdett cikkünket, munkatársaink bemutatóját. Többen, akik a cikket olvasták, azt az óhajukat fejezték ki, hogy az Uj Cimborá munkatársait szeretnék fényképről is megismerni. Tolmácsoljuk hát e kérést. Akinek van munkatársaink közül fényképe, juttassa el hozzánk. A klissé költség felét elvállalja a szerkesztőség, felét pedig a tiszteletdíjából vonja majd le.

Felszeghy Jolán, Maroscsapó, festőművész-nő. Nemcsak művész, de nagyszerű pedagógus is. Jó érzékkel látja meg, mi az, ami a gyermek figyelmét legjobban leköti. „A főispán urficska“, „A testvériség fája“, „Meseország“ s minden munkája egy-egy élmény, amelyet a pompás képek csak fokoznak. Ir mesét, humoros cikkeket s jótanácsokat.

Ferenczy Sándor, régésztanár, Kolozsvár. Tisztelettel és a legnagyobb megbecsüléssel van az Uj Cimborá iránt. Ásatásaival, s a székelység eredetének kutatásával, régi emlékeinek ismertetésével, megjelent könyveiben foglalkozik. Lapunknak is ilyen irányu ismeretterjesztő cikkeket ír.

Fisch Kálmáné Vadnay Hermin, Szászrégen. A legrégebbi munkatársaink közé tartozik. De már az „Erdélyi Magyar Lányok“ lapjába is dolgozott, s Elek nagyapó lapjának is munkatársa volt. Prózaí írásműveket, színdarabokat ír. „Annuska álma“ c. színdarabját több helyen sikerrel játszották.

Gál Lajosné, Tövis. Ő a kedves Lina néni. Már Elek nagyapónak is munkatársa volt. A gyermekek szeretettel olvasgatják írásait.

Horváth Sarolta, tanítónő Bodonkut. Az Uj Cimborá 1936. évi, husvétii regénypályázatán lünt fel „Szerencse fel“ c. regényével. Ir verset, prózát, ismeretterjesztő cikket.

Józsa Irén, iparművész-nő, Kolozsvár. A katonasági bababutorok tervezője. Rajzokkal és játéktervekkel működik közre.

Józsa János, teológiai tanár, Gyulafehérvár. Erdély egyik legképzettebb történésze. Az Uj Cimborá lelkes, igaz barátja és munkatársa. Román meseírókat ismertet fordításokban, de főleg történelmi vonatkozású cikkeket ír.

Markovits Edith, Vulkán. Már a régi Cimborába is írogatott. Prózát, verset ír.

Móráné Ósz Rózsa, Monó, tanítónő. Nagy elfoglaltsága dacára is rendkívül sokat ír. Pedagógiai tudását visszatükrözik a munkái. Ir verset, színdarabot, mesét, elbeszélést.

Nagy Kálmán, Szamosfalva. A fiatal író-neinzedékhez tartozik. Ráureanú román meseíró meséit ő ismertette meg a magyar olvasóközönséggel. Az Uj Cimborá 1936. évi regénypályá-

zatán I-ső díjat nyert az azóta közölt „Józsi diák kalandjai“ c. munkájával.

Nagy Mihály, ny. ref. lelkes, Szamosfalva. Apa és fia dolgoznak együtt az Uj Cimborának. „A királyleány és a fehér rózsá“, „A három királyfi és a törpék“, „Az engedelmes leány és a békakirályfi“ c. munkák szerzője, melyeket nagy érdeklődéssel olvastak a gyermekek.

P. Jánossy Béla, a Hirnök főszerkesztője, egyházm. főtitkár. Az Uj Cimborának kezdettől fogva jó barátja. Regényíró, színdarabíró és poéta. A kis cimborák inkább verseit ismerik. Minden verse élményszámba megy, melyeket a gyermekek szavalni is megtanulnak.

Nemes Nagy Márta, Brassó. A fiatalok tehetséges csoportjához tartozik. Most megjelent „Vád“ c. verses kötetéről szép elismeréssel írt a kritika. Ir verset, mesét, elbeszélést.

Krúszelyi Erzsébet, Felsővisó. A legismertebb, s legbecsültebb magyar költőnők egyike. Az Uj Cimborá megtiszteltetésnek veszi, minden egyes közlésre adott versét. Már Elek nagyapó Cimborájába is írt, de minden jelentősebb magyar irodalmi folyóirat megbecsüléssel fogadja munkáit. Verseket ír.

Rozsos Etel, Kolozsvár. Szintén a fiatalok csoportjába tartozik. Cikkeit a *humanitásra* való törekvése hatja át és irányítja. Az ember legyen ember. S ezt a nevelést kezdje meg a szülő a gyermekek karácsonyi ajándékozásánál. Építő játékot vegyen a gyermeknek, ne tankot, ágyut, meg bombavető repülőgépet. Prózaí írásműveket ír és ügyesen rajzol. Képei közül sikerültek: Fecske Csiri és Csuri, a tücsök bandája, s a farsangi multság c. képei.

B. Rafael Anna, tanárnő, Gyulafehérvár. A „Három kertészleány“, a „Csipkefülü kutya“, „A kis székely eseléd“ c. munkák szerzője. Munkáiban mindig megtalálja a gyermeklélekhez vezető útát.

Szakáll Istvánné, székelykereszturi ref. el. isk. igazgató felesége. „Az aranykutató fiúk“ c. munka szerzője. Reméljük, hogy a jelenlegi folytatásban közölt munkáját, még más hasonló érdekességű írások is követik majd. (Folytatjuk.)

Örmény közmondások.

Jobb a közeli szomszéd, mint a távoli rokon.

* * *

Mikor étvágyam volt, nem volt piláfom. Most van piláfom, de nincsen étvágyam.

* * *

A seb, amit a kéz ütött meggyógyul, de seb, amelyet a nyelv vágott, nem gyógyul be!

A székely leány szerencséje

Székely mese.

Irta: Ősz János.

Volt, hol nem volt, Hencidán innen, Boncidán túl, volt egyszer egy szegény asszony. Nem volt annak, özvegy, árva fejének senkije, semmije, csak egy lusta, leánya. Hiszen szép volt az a leány, olyan, hogy hét faluban híre járt, de, amilyen szép, éppen olyan lusta is. Tizenhét faluba is elment a lustasága híre, hogy senki fia nem merete páros életre szálni magát vele.

Búsult, búsult, hogy majd belészakadt a nagy búbánatba a szegény asszony, hogy mi lesz az ő egyetlen leányából, ha behúnyja a szemét. Szidta is a leányát este, reggel, egyaránt. Bánta is az! Az ég világon egyebet se tett, csak a fogát piszkálta, a lábát lógálta, az egész Istenáldotta napon keresztül. Mert, ami sok, még a jóból is sok. Eléveszi a seprűt, de annak is csak a csutakját, mert a nagy szegénység miatt már az is a csutakjáig vásott, s elkezdette istenigazában verni a leányát. Gondolta, hátha frustuk helyett minden reggel addig veri, míg a lustaságot kiveri belőle. Sírt a híres, szép leány, hogy a tizedik szomszéd is meghallotta a nagy, keserves sírását. Éppen arra járt a királyfi. Meghallja a nagy sírást, megesik a jóságos szíve, s kérdezi az asszonyt:

— Hát te szegény asszony, hogy tudod úgy verni azt a szegény leányt?

— Már hogyan verném, felséges királyfi — mondja az asszony — amikor olyan bolondos természete van ennek, hogy mindegy neki, akár éj, akár nap, örökké fonna; felfonta már a falu kenderét, s most, hogy nincs mit fonjon, a kertemet akarja felfonni. Hogy engedjem meg, mikor most is megy tönkre. Szegény asszony vagyok, miből csináltassak magamnak másikat?

— Sose búsulj azért, te szegény asszony — mondja a királyfi. — Add nekem a lányodat, elviszem magammal a királyi udvarba, majd lesz ott mit fonjon.

De bezzeg, hogy nem gondolkozott sokat a szegény asszony, se tette, se vette a dolgot, de azt mondta:

— Itt a lányom, felséges királyfi, boldoguljon vele úgy, ahogy tud, én majd csak megélek valahogy magamnak.

Hát jó, elvitte a királyfi. Béültette egy szobába s odaküldött neki öt kalongya kenderet, hogy azt reggelig fonja meg. Hej, sírt a leány nagy keservesen, hogy csak úgy omlottak a könnyei. Hogy fonja ő meg azt a magazinum sok kenderet, mikor világéletében soha orsót se fogott a kezébe. A nagy, keserűségében észre se vette, hogy egy három láb magas emberke áll előtte a hétsinges szakállával.

— Miért sírsz te híres, szép leány — kérdi a leánytól?

— Hogyne sírnék, hogyne rínék, hallá-e, amikor a király bézáratott ide, s ezt a világsok kenderet bétette hozzám, s azt mondotta, hogy én reggelre csepűtől, szőröstől felfonjam, ha kedves a napom.

— Ej, te szépséges leány, — mondja a hétsinges szakállu törpe, — ha csak annyi a baj, soha se öld magad a renyekedéssel, mert az árt a szépségnek, meg lesz az reggelre, még pediglen arany orsón, színarany fonállal. Holnap estére már 10 kalongyát, azután meg 15-öt adnak be, de te mind ne búsulj, majd felfonom én. Hanem hallád-e, te szépséges szép leány, én csak úgy segítek rajtad, ha te aztán feleségem leszel. — Na, még ez is, — gondolja a leány. Hát, hogy legyen ő ilyen csúnya, hétsing szakállas inci-pinci, piri-pócsi emberkének a felesége? Inkább húzzák karóba, de ő soha. — Tudod-e, te leány, én nem bánom, kössük feltételhez: ha a negyedik nap estig kitalárod a nevemet, jó, s ha nem, akkor viszlek magammal. — Hát — gondolta a leány — itt nincs miben válogatni, egy élete, egy halála, hátha addig valamerről kitalálja innentül a nevét. Akkor avval a liliputi törpéje egy falazatlan kerekü targoncára nagy izibe felletelepedett, kettőt döccentett, hármát libbentett s úgy eltűnt a leány elől, mintha ott se lett volna.

Jólvan! Felkél reggel a leány. Hát, lássatok csudát, mind egy falásig oda a kender, de helyette telinyös teli a szoba arany fonállal. Na jól e megvan. Más este csakugyan valóst tiz

kalongya kendert hoznak a szépséges leánynak megfogni. — Gondolja a leány nagy keservesen, — hej, ha most el se jön az a hétsing szakállúja, mit csinál ő akkor? — Egyszer hát csak hall a nagy vikotája közben három libbenést, két döccenést, s hát előtte áll a kicsi piri-pócsi, s azt mondja:

— Na szépséges leány, tudod-e a nevemet?

— Azt még nem, — mondja a leány — de mi lesz evvel a tengersok kenderrel?

— Ne búsulj te azon — mondja a piri-pócsi — meg lesz az reggelre szőröstől, csepüstől, te csak készülj a lakodalmukra. — Avval kettőt döccentett, hármát libbentett s ismét úgy odalett falazatlan kerekű taligájával, mintha csak a föld nyelte volna el. Gyöntölődni kezd a híres szép leány, hogy mégsem istenes dolog ez, evvel az emberrel, egynek lenni, mert ez igazában nem Istentől való, amit véghez viszen. Úgy áll az mindig elé, mintha a föld alól bújna ki. Úgy jön bé az ajtón, hogy ki sem nyitja, bé sem teszi, mégis benn van. Hát még, ha a nevét sem tudja kitalálni, jajjajj, mi lesz akkor vele?! Keserves sírásra fakad a maga szerencsétlen állapota felett. Kérdi a király inasa:

— Minek sírhat olyan keservesen? — Azt mondja a leány, hogy erőst megfájult a feje.

Harmadik napon tizenöt kalongya kendert kellett megfogni. A hétsinges szakállú, pöttöm emberke, mint először, másodszer, most is arany fonalat font a kenderből s bízatta a leányt, hogy egyet se gyöntölődjék, csak készüljön a lakodalmukra. Sírt-sírt a szegény híres szép leány, nagy keservesen, hogy mi is lesz most árva fejével? — Kérdi a király inasa, hogy miféle nagy búbanat nyomhatja a szivét, hogy olyan igazán sír éj, nap egyaránt. A leány most is azt mondta, hogy erőst megfájult a feje.

Na! eközben a királyfinak sok királyi vendége érkezett, hát elmentek vadászni. Amint vadásznának, látja az inas, hogy egy magas hegy tetején egy inci-pinci emberke a hétsinges szakállával táncol egy tűz körül, s mind csak azt éneкли:

— „Ihaj, csuhaj, házasság, már megházasodom.

Táruj töllem legénység, szép leány a galambom. Kancalista a nevem, nem találja ki, nem-nem, Feleségül elveszem.“

Hej, kacagta az inas, hogy még az erdő is csak úgy rengett belé, hogy ugyan kit vehet ei egy 3 láb emberke?

Este ismét erős, nagy sírásba merülve találja a leányt az inas. De már, gondolja, még sem hagyja, hogy ez a szépséges leány sírva fekszik, sírva kél, ő osztán, ha addig él is, de

mégkacagtatja. S elkezd beszélni erre is, arra is s közben elmondja azt is, hogy ő az erdőn egy hétsinges szakállú, pöttöm emberkét látott egy tűz körül táncolni s el még azt is, hogy mit énekelt. De bezzeg hogy egyéb se kellett annak a leánynak, csak ez; amint meghailotta, hogy a kicsi emberkének Kancalista a neve, úgy elkezdett kacagni, hogy még a királyi palota is megcsendült belé. Eközben egyszer csak kettőt döccent, hármát libbent a kicsi emberke a faragatlan taligájával s hát előtte áll.

— Mit kacagatsz szép leány olyan lelked szakadtjára?

— Én azt, — mondja a leány — hogy lehet valakinek olyan csúf neve, mint neked Kancalista? — Pihá, pihá, pihá, köpdöste le a leányt a pöttöm emberke, s elkezd, hogy —

— Kitaláltad a nevem, nem leszel feleségem, vegyen el hát a király, te szépséges szép leány. Bezzeg, hogy el is vette, mert már az első minutumtól kezdve, erőst megszerette s csináltak olyan lakodalmat, hogy ehejt Danibá komám se különbet, mikor azt a göthös leánvát férjhez adta.

Madártanya.

Írta: Sarka Lajos.

Kertünk végén

*bokorban kicsi fészek,
oti hallottam
minap e bús beszédet:*

— *Nagy hirt mondok,
édes madár-anyókéám,
váltotassunk
a vidám, régi nótán!*

*Oti messze fenn,
Télapó már kitérta
bő köpenyét
hegyre, bokorra, jára.*

— *Csak megleszünk,
kedves madár-apóka.
Szíves gazdánk
morzsáá hint majd a hóba.*

Szövónóia.

Tornajáték — (két szólamra).

Lányok, lányok, ez a szövöszték.
Adjátok mind a kezetek,
Hajoljunk, így, egy kicsit előre,
Nézzük meg ezt a szövöet...
Mindenki nyújtsa jobbkezét,
Szorítsuk jól ökölbe,
Finom szövet ez, nem gyűrődik,
Kérünk egy gyufát a balkezünkbe.
A gyapjúsövetnek finom szaga van,
Szippantsunk mélyen a levegőből...
Hajtsuk a fejünket jobbra-balra,
Most leülünk erre a padra.

Mind, mind leülünk,
Együtt szövünk...
Ni, most jobbra szalad az orsó,
Hajoljunk mi is jobbra szépen...
Lábunkkal nyomjuk jól a vetélt...
Most pircs szín szalad a széken...
Most az orsó balra futott,
Vigyázzunk, más szín,
Most kék, most zöld lesz... éppen...
Ügyesen lányok s most daloljuk
„Édesanyám is volt nékem...”
Nemes Nagy Mártha.

Az elefánt.

(Ismeretterjesztő cikk nagyobb gyermekeknek.)

Irta: Dezső bácsi.

Fővárosokban, ahol állandó állatkertek vannak, a gyermekek legkedveltebb állatja, a majmon kívül, a jámbor, szelid elefánt. Talán nincs olyan iskolás gyermek, aki ne látott volna elefántot, ha természetben nem is, de legalább képen.

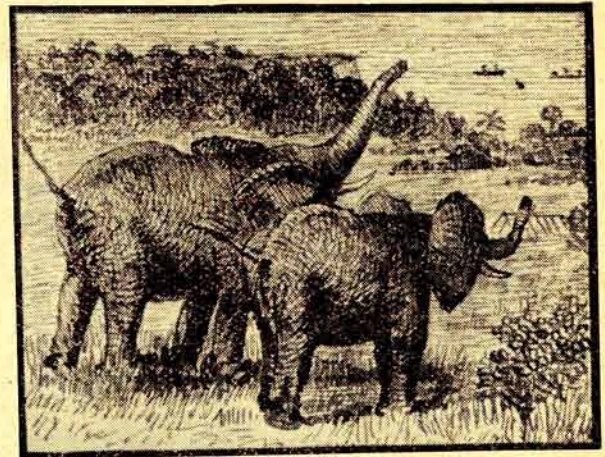
A most élő szárazföldi teremtmények közt a leghatalmasabb termetű s a legerősebb állat az elefánt. Szürkeszínű bőre majdnem teljesen szőrtelen. Kivételképp fehéresbőrű elefántok is vannak, de ezek nagyon ritkák. Indiában a pogány braminok ezeket a világosbőrű elefántokat, talán éppen ritkaságuknál fogva, szent állatoknak tartják.

Az elefánt hazája *Afrika és Ázsiának déli részében Elő- és Hátsó-India*. A leghatalmasabb elefántok Afrikában vannak. Az Indiában élők már kisebbek.

Egy kifejlett afrikai elefánt hossza — vízszintesen kinyújtott ormányát és farkát beleszámítva — körülbelül 7 méter. Ebből két méter az ormány és másfél méter a fark, tehát tisztán a test hossza három és fél méter. Magassága a marjánál, (vagyis az első két láb fölötti háttól számítva) három méter. Oszlopalakú lábainak kerülete mintegy másfél méter. Ezekkel az otromba, körtalpú lábakkal kényelmes lépésben óránként 4—6 kilométert halad. Ha az elefánt valamilyen váratlan veszélytől megriad, vágatni kezd. Ilyen iramban akár versenyt futhat a szárguldo lóval. Természetesen *nem sokáig*, mert hamar kifárad. Hegyre fölfelé kitünően mászik, a meredek mélységekbe pedig ügyesen bocsátkozik le.

Az elefánt *legkényesebb testrésze az ormány*. A szemek között a homlokból nyúlik ki egy a kigyóhoz hasonló, minden irányban mozgatható húsképződmény, melyben nincsen csont, s mely az elefántnak nemesak lélegzelő

és szagoló szerve, hanem ezzel a különleges testrészével tapogat, dolgozik, s ennek segítségével eszik és iszik. Az elefánt, ha inni akar, először is a vizet ormányával felszívja, rendszeren 6—8 liter vizet szivattyuz fel, azután ezt a mennyiséget befecskendezi a szájába. Ha tápláléka sós volt, vagy rekkenő hőség kinozza, akkor 12—16 liter vizet is fel tud szivattyuzni táguló ormányába. Tehát az

elefánt nem úgy iszik, mint más emlős állat. Ormányja végén kiáll egy nagyon érzékeny *féregszerű, mozgékony nyulvány*, melynek finom tapintó érzéke van, s mint kiváló *fogószerszám* úgy működik, mint az ember mutatóujja. Az elefánt ezzel a nyulvánnyal és ormányának végével még a tűt is fel tudja szedni a földről, s a kisebb ágak héját vékony szeletekben ügyesen le tudja hámozni. Ormányát kar gyanánt is használja. Mikor legel, ormányával *átnyalabolja a fűvet*, s úgy *dugja be a szájába*. Ugyancsak ormányával szakítja le a fagalyakat, azokból köteget csinál, azután a kiadós falatot kigyózó mozdu-

lattal sülyeszi mélységes bendőjébe. Ormányát sokféle munkára használja fel, de azzal soha durva munkát nem végez, mert e fontos testrészt gondosan félti, a megerőltetéstől óvja, s rendszerint a földtől jómagasan felkunkorítva hordja. Ha két elefánt összeverekedik, mind a kettő magasba nyújtja ormányát, nehogy azt az ellenfél könnyen megsebesíthesse. Oroszlán, tigris, vagy egyéb ragadozó állat támadása esetén is az elefánt ormányát égneek tartja. Szagló, szimatoló képessége bámulatos. Szél irányából az elefántot megközelíteni nem lehet. A szélben azonnal megérzi a közeledőt s ha ellenségnek ismeri menekül előle.

Az elefánt csordákban él. Egy-egy csorda 20—30 állatból áll, de láttak már 400 darabból álló csordát is. A csapatot mindig egy nagyon öreg, tapasztalt *nőstény vezet*, ám a társaságnak nem ő a feje. A *parancsoló főnök* a legerősebb *hímelefánt* szokott lenni, amelynek tekintélyét mindannyian elismerik, félnek tőle, mert ennek az elefánt-kapitánynak van a leghatalmasabb agyara. Mindegyik feltétlenül engedelmeskedik neki. Általában nagy közöttük a fegyelem és az engedelmeség. Aprólékos figyelem és rendszeretet jellemzi az elefántcsordákat, melynek tagjait az összetartás érzése fűzi össze. Érdekes, hogy a csorda egyes tagjai különösebb módon rokonszenveznek egymással. Ezek, mint jópajtások, mindig egymás közelében tartózkodnak, s ha például egyikük valamilyen kedvelt gyümölcsöt, vagy növényt talál, mindjárt hangos jeladással hívja cimboráját, hogy együtt lakmározzanak az inyes ételből. Az elefánt táplálékának megválogatásában nagyon kényes. Mindennek a javát válogatja. Különös előszeretettel fogyasztja a cukornád zsengejét. Kedvelt növényeinek kivált a hajtásait eszi meg, a földben levő gumókat pedig szájból kinőtt agyaraival ássa ki.

Az agyar az elefánt fogazatához tartozik. Ugy kell elképzelni, mintha két szélső szemfoga nőtt volna ki a felső állkapocsból. Ormányától jobbra és balra, mint egy-egy fényes, görbe, hegyesvégű kard, nyulik előre a két agyar, mely 1—2 méter hosszúra megnő, sőt még ennél is hosszabbra. Eddig a leghosszabb elefántagyar két méter 62 és fél centi volt. Az agyar súlya egyenként 20—30—40 kiló közt váltakozik. Leghatalmasabb, szépen kifejlett agyaruk az afrikai elefántoknak van. Az ázsiai elefántagyarak már kisebbek, s a csont minőségére nézve jelentéktelenebbek. Itt hangsúlyozzuk, hogy az *ázsiai nőstényelefántoknak nincs agyaruk*. Még a hímek közt is soknak hiányzik ez a fogképződmény, mely egyébként az elefántnak legszebb díszé, egyszermind legfélelmesebb fegyvere.

Ceylon szigetén átlag csak minden háromszázadik elefántnak van agyara. E védőfegyver, ami egyszermind munkaeszközül is szolgál, egyik-másiknak, vagy nem nőtt ki, vagy letört. Indiában az agyartalan hímet „muknász”-nak hívják.

Az agyart közönségesen *elefántcsontnak* szokták nevezni. Van könnyen faragható, lazább szerkezetű elefántcsont, de van acélkeménységű is. Legszebb és legértékesebb elefántcsontok az afrikai egyenlítő körül élő elefántok agyari. Ezek simák, áttetszők és halvány zöldesbe játszó fehérek. Nem kell azt hinni, hogy az elefántcsont mindig fehér. A fehérén kívül vannak világos sárgák, fahéjbarnák, gesztenyebarnák s még barnásfeketék is. Ezek a sötétebb színű agyarok természetesen nem olyan értékesek, mint a márványfehérségű, üvegszerűen sima elefántcsontok.

Az elefántnak agyarán kívül csak két foga van, egy a felső, egy pedig az alsó állkapocs elülső részén. Mind a két fog összetett, vagyis több fogból van összeállva s teljesen egybeforradtak. Az elefánt e két széles, óriási foggal dörzsöli s őrli össze a növényi ételt, néha a durvább ágakat is. Fogát 10—15 évig használhatja, ekkor mindkettő elkopik s kihull, de már alatta van a kifejlett új fog. Az életén át mintegy hatszor-hétszer változtatja e két fogát. Száz évnél idősebb elefánt nem ritkaság. Roppant ereje öreg korában sem esökken. Ormányával a vékonyabb fákat gyökerestől kirántja. A vastag törzsű fák kidöntéséhez már nem ormányát használja, hanem mellső lábának térdét, mélyel ketté roppantja a fatörzset. Ha a fának nagy az ellenállása, akkor az elefánt óriási homlokát feszíti neki. Kemény koponyájának homlokát nem kiméli. Ilyenkor hátsó lábára áll s egész testsúlyával a fának dölve, homlokával taszítja a törzset, amíg az ketté nem törik. A kifejlett elefánt testsúlya megközelíti a 4000 kilót.

Hatalmas természetéhez illő hangja erős és messzehangzó. Érzéseit többféleképp tudja kifejezni. Mormog, mély hangon dörög, hosszan visít. *Mikor ormányán át trombitál, akkor baj van, ilyenkor haragját jelzi.* Trombitálás után, vagy menekül, vagy támad. Hosszantartó torokhangjával izalmát fejezi ki.

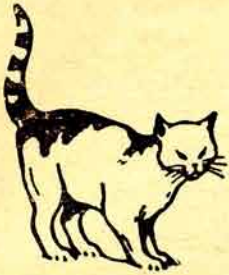
Az elefánt ritkán támad, mert óriás erejének ellenére is félénk állat, kerüli a harcot, de, ha megsebesítik, vagy nincs alkalma a menekülésre, akkor zihálva, bögve, örült gyorsasággal veti magát ellenfelére, ormányát égneek emeli, a végét bekunkorítja, fülét megmerevítve szétveti, farkával körbecsapkodva, feltartóztathatatlanul rohan a támadóra. Jaj annak, akire ráveti magát, darabokra tiporja szét.

(Folyt. köv.)

Mit mesélnek az állatok?

(A kicsinyeknek elmeséli: **Marcella néni**)

Micurka cicácska:

Miaul! miaul! Bevallom nektek kis cimborák, hogy én hiába jártam a nagy világba, mert olyan fát, amelyen egérszonka, meg egérkolbász terem, sehol nem találtam. Igaza volt Picurka cicának, hogyha élni akarunk, akkor dolgozni kell.

Páva Panni.

Szép csillogó a tollruhám. Pulykáné asszonyság irigyel is érte eléggé. De én, tudom, már megtanultam, „*hogy a szép külső — belső érték, tartalom nélkül mit sem ér.*” Éppen olyan, mint az a kislány, aki szép ruhákban jár, szalagot is visel a hajában, de az iskolában sohsem tudja a leckéjét.

Burkus: Au vau! u! u! u.

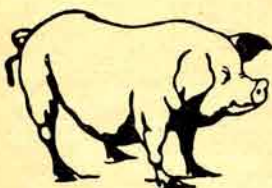
Ott láthatok nappal megköltve láncon a házam előtt. Au! vau! Biz igen. Háztulajdonos vagyok. Saját külön bejárati lakásom van.

Hogy mért tartanak láncon? Bizony azt is elárulom. Hirtelen természetű vagyok és szokimondó. Ha látom, hogy a gazdámhoz valaki tökéletlen ravaszsággal közeledik, rögtön elfog az indulat. Nem nézem, hogy ki ija-fia, megszabdalom a nadrágját. Így csak éjszaka

kára engednek szabadon. Teljes ellátásom van gazdáméktól, ezért én hűséggel szolgálom az egész családot,

Malac Misi: Rőf! Rőf! Rőf.

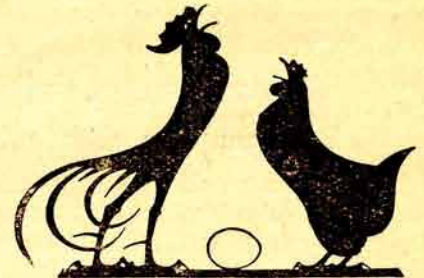

Boldogult mamám, aki tavalyilyenkor már a második mázsába fordult, sokszor mondta, amikor tizenketted magammal a vályuhoz igyekeztem:

— Csak szép rendben, fiacskáim! *Egy anyának egyik gyermeke sem különb a másíknál — mindeniket egyformán szereti, mindenkinek egyformán ad.* De még azt is tanuljátok meg, hogy *ne válogassatok az ennívalóban.* Aki válogat, girhes, zörgőcsontú marad. Mondhatom, világ csúfja az ilyen girhes nép, ha nem vigyáz, még a szél is elfújhatja.

Kikirikí úr és Kendermagos néne!

Kikirikí, jó reggelt! A koránkelők szeretnek engem, mert már hajnalban jelzem a felkelés idejét.

„Ki korán kel aranyat

lel” — *vagy, ha nem is talál éppen, de elvégzi minden dolgát idejében.* Csak a lusta népség nem hallja meg az én hangom. Kendermagocskát is azért szerettem meg ifjúkorában, mert mindig serény volt, velem együtt kelt, ébredt.

Tudós Uhu asszonyság: Hu! hu! hu!

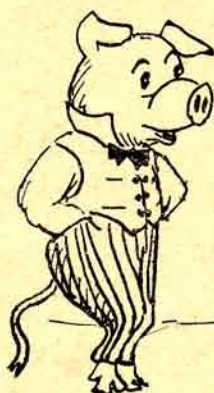

A tudományoknak vagyok a mestere. Erdei magányomban gyakran gondolkodom az életről és az emberekről. Az emberek még ma sem elég okosak. Sokan közöttük azt gondolják, hogy tudás nélkül is boldogulnak. Hát én azt mondom nektek kis cimborák, hogy tanuljatok szorgalmasan, mert a tudás nagy kincs. Tudás és tanulás nélkül sem mire sem mentek. Aki számolni nem tanul meg, mindenki becsapja. Aki helyesen írni nem tud, az levelet is keservesen ír! Azért, azt ajánlom nektek, hogy ne azért tanuljatok, hogy az iskolában meg ne büntessenek benneteket, hanem magatoknak s az életnek tanuljatok.

Röf-röf Tóni, a gavallér.

Tóni úr az új nadrágba'
Nem akad be minden ágba.
Nézi magát a tükörbe,
Mily elegáns — körbe-körbe.
Nyakkendő és nyakán gallér,

Nincs is tán több ily gavallér.
Nincs bizony, nincs hét határba.
Bzülhet a nagybátárba,
Ünnepélyre, bálba mehet,
Rántott csibét, tortát ehet.

L. M.

A drágagyöngyök.

I. M. Râureanu után. Ford.: Nagy Kálmán.

Egy angol utazó eltévedt egyszer egy kietlen, forró homoksivatagon, amelyeken éjjel-nappal mehet hetekig az ember, anélkül, hogy házat, vagy egy forrást találna.

A szomjúság és éhség teljesen elgyötörték és biztosan odaveszett volna, ha a szerencse nem visz egy fát az útjába. Ment is feléje, ahogy csak tudott és a fa tövében egy tiszta, hűvös forrást talált. Néhány lépéssel odább pedig egy zákoeskát pillantottak meg szemei.

— Nagy vagy te Isten! — mondta, miközben a zsákot tapogatta. Bizonyára borsó van benne... Most már biztos, hogy nem halok meg éhen.

Gyorsan kioldotta a zsákot, de borsó helyett csak gyöngyszemeket lelt benne. Kellett is neki a drágagyöngy ebben a pillanatban. Néhány borsószem felért volna most a gyöngyszemek értékével...

A szegény ember szomorúan merült el gondolataiba. Meghalni éhen ilyen gazdagság mellett...

De a szerencse mégis csak szerencse. Egyszer csak egy arab tűnt fel a láthatáron, amint gyorsfutású tevéje hátán közeledett. A károsult volt aki a zsákot elvesztette. Örömben, hogy megtalálta, megesett a szíve a szerencsétlen úton és kenyeret meg gyümölcsöt adott neki, aztán maga mellé vette a tevére.

— Látod, — mondta az úton az arab, — csodásak az Isten dolgai... A drágagyöngyök nem adhattak neked enni, s mégis csak azok adtak enned, mert ha nem felejtettem volna ott, nem tértem volna vissza s nem találtak volna meg, hogy megmentsem életedet.

Az életben gyakran a legnagyobb kincs sem ér semmit, mikor nincs mit ennünk s éhen kellene veshnünk.

Adjunk egymásnak jó tanácsot!

Tegenyei Balogh Szabó Dezső bácsi jó tanácsaiból:

Ajtónyikorgás ellen. Sokszor beteg van a háznál, anya, apa, vagy nagyszülők, akiket idegesít az ajtónyikorgás. Az értelmes gyermek hogyan segít ezen? Majdnem minden háznál van spriccoló, amellyel gépet, varró, vagy más gépet olajoznak. Ebbe benzint vagy petroleumot önt s a surlódó vasrészeket megspriccolja. A farészek nyikorgása ellen jó a szappan. A vasrészeket még jól lehet a ceruza grafitjával is bedörzsölni.

A Juliska jótanácsaiból. Közli: Jolán néni.

Klári kérdez:

Kedves Juliskám! A barátnőim Juci és Magdi mindig tőled kérnek jótanácsokat. Most én is hozzád fordulok. Az iskolában van egy Popper nevű gazdag lány, akinek mindig tele van a táskája finom cukorkával, de soha senkinek nem adna belőle. Pedig hány olyan lány van az osztályban, akinek még a kávéjába sem jut cukor. Mit lehetne itt tenni?

Juliska felel:

Hallgass ide, Klári: Anyukám a kávéhoz 3 kocka cukrot ad. De nekem elég kettő. Egyet mindig félreteszek. Apu sokat van uton s a kávéházból hazahozza a kifizetett, de el nem használta cukrot. Apu barátait is megkértem erre a szivességre. Így mindig van nálam összegyűjtve ebből a fontos tápláló élelmicikkből. S tudom, hogy kiknek van erre szükségük, ezek között időnként kiosztom. Nekem nem kerül pénzembe s mégis jót tehetek véle. Tégy te is valami hasonlót.

Ahogy a szülők írnak...

Aldozatkész nemes munkájáért fogadja a mi kedves szerkesztőnk hálás köszönetünket. Erőt és kitartást kívánunk sok számos éven keresztül, hogy az elért szép eredményben örömét lelje. A lap kedves munkatársait is melegen üdvözlöm.

Boldog karácsonyi ünnepeket és boldog újévet kívánok.

A Kiss Sanyi édesanyja.

Kedves Uj Cimborá olvasók! Olvassátok szeretettel mindazt a sok jót és szépet, amit kis lapunk hasábjain annyi néni s bácsi szívvel-lelkével ír nektek. Ámde ne csak pusztá szórakozásból olvassátok, hanem megértéssel is: kövessétek tanításaikat, hogy nyelvben és lélekben minél jobban megnevesedve s megerősödve léphessetek át majd a gyermekorból az életbe.

Ferenczy Sándor, régésztanár.

„Nagyon helyesnek találom, hogy az Uj Cimborá a „Hogy írjuk?“ rovatban ismerteti a magyar nyelv szavait. De aztán még helyesebb volna, ha a gyermekek össze is gyűjténék egy külön füzetbe ezeket a szavakat, hogy minden gyermek kezében a bibliája és imakönyve mellett ott legyen a magyar szókincs-gyűjtemény is.“

Csák János, mérnök, Temesvár.

Ahogy kis cimboráink írnak...

A becsapott pék.

Egy falusi ember egy péknek vaját adott el. A pék többizben észlelte, hogy a vajnak nincs meg a kellő sulya. Feljelentette a parasztot a bíróságnál. Beidézük mind a kettőjüket. Kérü a bíró a paraszttól:

- Van magának mérlege?
- Igen! — hangzott a válasz.
- Hát mérleg sulyok?
- Az nincs!
- Akkor hogyan mérte meg a vaját?
- A dolog nagyon egyszerű — felelt a paraszt. A vajamért egy kenyeret kaptam a péktől és én sulyok helyett kenyérral mértem meg a vaját. Ha tehát kevesebb volt, nem én voltam a hibás, hanem ő.

Franciából fordította:

Pitó Laci, IV. g. o. t. Iasi.

Bemutakozó.

Kedves Marcella néni!

Köszönöm a lapot és benne levő szép meséket. Anyukám engedelmével az előfizetési díjat legközelebb meggyűjtöm. Itt be is mutatom magam: Nevem Szabó Mancsi, a II-ik el. osztályba járok Désen. Nagyon örülök, hogy az Uj Cimborá olvasó táborába végre én is bekerülhettem.

Szabó Mancsi, II. el. o. t.

Kedves Marcella néni!

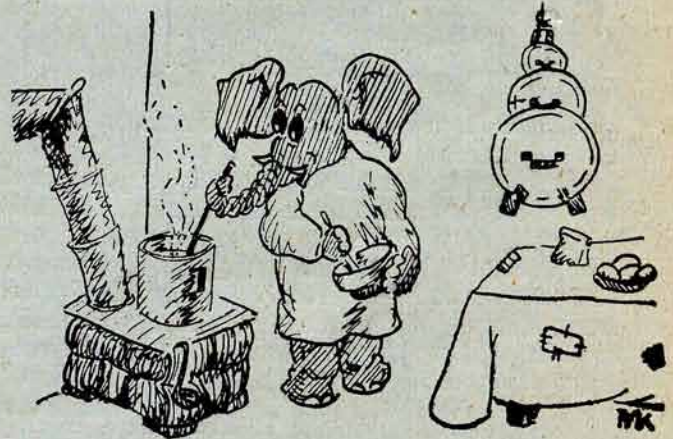
Az „Uj Cimborá“ című gyermekujtságot megkaptam. Nagyon szépen köszönöm, hogy rólam is megtetszett emlékezni és engem is befogadott gyermek-táborába. Igérem, hogy szorgalmas olvasója leszek az Uj Cimborának.

Marcella néni kezeit csókolja:

Nagy Jenő.

Elefánt Tóbiás, a sokoldalú.

Elefánt Tóbiásnak rosszul ment az elmúlt év folyamán a dolga. Pedig sok mindennel megpróbálkozott. Nyitott tánciskolát. De nem iratkozott be hozzá senki. Akkor pilótának jelentkezett. De amikor ő beült a gépbe, emberfia és csomagféle el nem fért több rajta kívül. Egyedül is épp elég teher

volt. A gép így mindig utasok nélkül, potyán járt s a vállalat csödbe került. Elefánt Tóbiást elbocsátották s így megint kereset nélkül maradt. Végül is gondolt egy nagyot. Kapta magát és egy magános úrhoz beállt szakácsnak. Amint a kép mutatja, egész ügyesen végzi a dolgát. Talán itt mégis csak kenyérben marad.

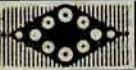

L. M.

FEJTÖRŐ

Titkosírás rejtvény.

Közli: Jóska bácsi.

Kedves kis	kiván	is az Új Cimborát	mez kedves
szüleiteket	Leveleiteket	mind yája- toknak	cimborák
a szerkesztő	Legyetek	rejtvény- megfejtés- teket	hogya
a virág- magvakat	járassák	néni	továbbra is
hűségesek	boldog	nektek	várjuk a
szerkesztő- ségben	továbbra	újesztendőt	és kérjétek

	4	A	4	1
2	5		5	
	6		6	3
3	6			3
2			5	2
	4	B		1

Ezen a levelezőlapon a Szerkesztő néni újévi üzenetet küld a kis cimboráknak. Az üzenetet csak a mellékelt rostély segítségével lehet elolvasni. A fekete téglalapokat ki kell vágni, a rostélyt elhelyezzük a levelezőlapra s a kivágott nyílásokon megjelenő szavakat összeolvassuk. — A rostélyt négyféleképpen helyezük el. Először az „A” betű van felül, azután a „B”. Akkor hátára fordítjuk a rostélyt s így először az „A”, majd a „B” kerül felül. Ha ilyen sorrendben összeolvassuk a megjelenő szavakat, a szerkesztő néni üzenetét kapjuk meg.

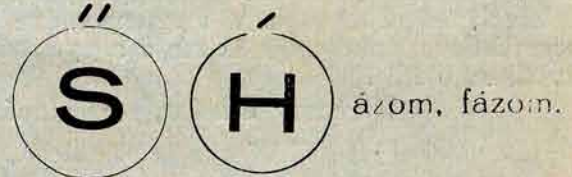
Kérjük magyarországi előfizetőinket, hogy előfizetési díjaikat, a „Stúdium” könyvkiadó R. T.-hoz, Budapest, Kecskeméti-u. 8. sz., az Új Cimborá számlájára szíveskedjenek befizetni Új előfizetések ugyanott eszközölhetők.

1. Szélmalomrejtvény.

	B								
	O	G	V	I	O	A	T	J	D
	K								
	V								
	E								
	U								
	L								

2. Betűrejtvény.

Beküldte Kiss Sanyi, Magyarlapád.

Figyelem.

Az Új Cimborá kis olvasói között rejtvény-szerkesztési versenyt hirdet.

Akik a cimborák közül a legügyesebb, legszellemesebb fejtörőket beküldik, azok között három értékes ajándékot sorsolunk ki.

A beküldés határideje március 1.

A nyertes fejtörőket az Új Cimborá le is közli.

Rajta gyermekek, legyetek ügyesek, kívánom, hogy mindnyájan első díjat nyerjétek. Ha nehezen menne a szellemi torna, nem kell oda virsli, sem pedígen torma. Szedjétek csak össze mindent, amit tudtok, ha nagyon vigyáztok, szép könyvekhez juttok.

Jóska bácsi.

Főmunkatársak:

Teleky Dezső, Coltești.

Kormos Jenő, Chiend

* * *

Minden cikkért a szerzője felelős.

Előfizetési árak: Egész évre 200, fél évre 100 lej. — Egyes szám ára 10 lej. Magyarországon 12 p., Jugoszláviában 150 dinár, Csehszlovákiában 60 ck., Amerikában 300 lej.